

EÖTVÖS

1848 *175* 2023

Programfüzet

- **Eötvös 175 rendezvénytársorozat**
- további Eötvös 175 tervek, javasolt könyvek, kiállítások, internetes források
- **részletes programok**
- Eötvös 175 partnerek

EÖTVÖS 175 Rendezvénytársorozat

Rendezvények 2023 első felében

március 31. – április 1. Visegrád:

Eötvös-kiállítás és előadás az Ifjú Szakemberek Ankétján (MGE)

április 6. Budapest: Koszorúzás

a Fiumei úti sírkertben Eötvös Loránd sírjánál (MGE)

április 30. Esztergom:

Sárga 70 teljesítménytúra (BEAC)

május 9. Budapest: XLIII. 5vös 5 km

futóverseny (BEAC)

május 11. Budapest: ELTE TTK

Eötvös Nap (ELTE TTK)

május 15. Budapest:

Tudománytörténeti előadóülés (MFT)

május 24. Celldömölk:

Eötvös 175 ünnepség és kiállítás-megnyitó (ELGA)

június 3–7. Bécs: Eötvös 175

az EAGE 2023 Annual-on (MGE)

Születésnap-közele rendezvények

július 13–17. Berlin: Eötvös 175

(Eötvös-íng) kiállítás az IUGG 28. General Assembly-n (FI)

július 27. 8:00–19:00, Budapest:

Eötvös 175 budapesti emlékhelytúra (ELGA, ELFT)

július 29. 12:00–14:00,

Dobogókő: Előadások és Eötvös jégcsákányának elhelyezése a Báró Eötvös Loránd Menedékházban

augusztus 9. Budapest:

A II. kerékpáros expedíció indulása az ELTE-től a Dolomitok Eötvös-csúcsához, (BEAC)

augusztus 12. Budapest:

III. kerékpáros expedíció az ELTE-ről indulva a Dolomitok Eötvös-csúcsához, (BEAC)

Őszi rendezvények

szeptember 4. 10:00 Budapest:

Ünnepélyes tanévnyitó és Eötvös-nap (Eötvös József Collegium)

szeptember 18–20.

Budapest: Wigner 121 konferencia (angolul), gravitációs szekcióval (Wigner FK)

szeptember 20. 10:00, Budapest:

Eötvös Loránd Tudományos Emlékülés a Magyar Tudományos Akadémia Nagytermében (MTA)

szeptember 20. 11:30–13:30 (helyi idő szerint 12:30–14:30), Arad:

Eötvös 175 koszorúzás és előadóülés a Csiky Gergely Főgimnáziumban (ELFT, Alma Mater Alapítvány, Arad)

szeptember 20. délután, Arad:

Előadóülés felnőtteknek (ELFT, Alma Mater Alapítvány)

szeptember 20. 17:05,

Budapest: XLIV. 5vös 5 km futóverseny és jó-tékonyági séta (BEAC) (UNESCO – Az Egyetemi Sport Nemzetközi Napja)

szeptember 28. délután, Budapest:

Eötvös 175 koszorúzás a Gesztenyés kertben

szeptember 28. koszorúzás után,

Budapest: Eötvös 175 ünnepség (MOM Kultúrház vagy Hegyvidéki Kulturális Szalon) Időpont és helyszín, később lesz pontosítva (ELGA, Budapest-Hegyvidék)

november 7. Budapest: „BEAC 125”

ünnepi közgyűlés, ELTE Aula Magna (BEAC)

december 16. Budapest: X. PIPU – Eötvös „100 km+75 km” egyetemi közösségi futás (BEAC)

ősszel, Budapesten:

– középiskolai diákvetélkedő (FÖCIK)

ősszel: Előadások középiskolákban

info175@eotvos100.hu

További Eötvös 175 tervek, javasolt könyvek, kiállítások, internetes források

Eötvös Loránd egyetemi jegyzeteinek kiadása (ELTE, ELGA)

Az SZTFH és az MMKM Eötvös-fénykép-gyűjteményeinek egyesítése (ELGA)

Wolfgang Strobl: *Zu Gast in Schludersbach* c. könyvéből az Eötvös Lorándról szóló fejezet frissített változatának megjelenetése magyar nyelven (ELGA)

A Honismereti Szövetség és a Miskolci Egyetem konferenciája: természettudomány és honismeret

Kiállítások, múzeumi programok

ELTE Könyvtár és Levéltár

Eötvös Loránd-kiállítás,
Budapest,
Ferenciek tere 6., 1053

Eötvös Loránd

Emlékgyűjtemény,
Budapest, Columbus u.
17-23., 1145

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum,
Budapest,

Könyves Kálmán krt. 40.,
1087,

Tomory Lajos Múzeum

„Eötvös Loránd nyomában 2023” **Budapest,**
Margó Tivadar u. 116-118.
1181

MOM Üzemtörténeti időszak kiállítás a zugligeti Lóvasút kiállítóhelyen
Budapest, Zugligeti út 64., 1121
(2023. augusztus-szeptember)

Internetes források

Eötvös 175

arculati anyagok (logo, valamint kiadványok magyar, angol, német és olasz nyelven)

Eötvös 100

Archívum

Eötvös Loránd közleményei

Eötvös Loránd saját készítésű sztereofényképei

MMKM virtuális kiállítás: Eötvös Loránd fényképei

Pácsonyi Péter

diákelőadása (2019)
[youtube](#)

Csimma Viktor

diákelőadása (2019)
[youtube](#)

Eötvös 100 Léva,

Czeplédi Péter Református Gimnázium (2019)

EÖTVÖS 175 budapesti emlékhely-túra

2023. július 27. 8:00-19:00

Csatlakozzon a teljes napra,
néhány vagy egyetlen állomásra!

- 8:00** Svábhegy (az apa, Eötvös József mellszobránál)
- 9:00** Gesztenyés kert (tiszteletadás Eötvös Loránd szobránál)
- 10:00** Süss Nándor sétány (Eötvös és Süss: az Eötvös-inga kitalálója és gyártója) MOM szobor
- 11:00** Piarista köz (gyermekkor)
- 11:30** Egyetem tér (rektor és ifjúságnevelő)
- 12:00** ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár (Eötvös-kiállítás)
- 14:00** Régi Képviselőház / Olasz Kultúrintézet (miniszter)
- 15:00** ELTE D épület (fizikus)
- 16:00** MTA Székház (az Akadémia elnöke)
- 17:00** Fiumei úti sírkert (megemlékezés Eötvös Loránd sírjánál)
- 18:00** Krisztinavárosi Havas Boldogasszony Templom (hálaadó mise a megkeresztelés helyszínén, emléktábla-avatás).

Részletes program:

8:00-8:15 XII. Svábhegy, Eötvös

József park (Svábhegy buszmegálló, fogaskerekűvel ellentétes oldal)

Nyitóelőadás Eötvös József (Eötvös Loránd édesapja) mellszobránál (Kis Domokos Dániel, oszk)

8:15 indulás gyalog a Svábhegy megállóig (120 m), a 212A autóbusszal (Svábhegy 8:17 – BAH-csomópont 8:35), majd gyalog a Gesztenyés kerti Eötvös Loránd szoborig (240 m)

9:00-9:15 XII. Gesztenyés kert

(Eötvös-szobor a BAH-csomópont közelében), **Kiselőadás** Eötvös Loránd szobránál (Pályi András, ELGA)

9:15-9:30 virágelhelyezés, sajtótájékoztató

9:30 Indulás gyalog a szobortól a Süss Nándor sétányig, útközben történetek Eötvösről (Kis Domokos Dániel, oszk)

10:00-10:15 XII. Süss Nándor sétány

Eötvös 175 és Süss 175 **kiselőadás** a MOM-emlékmű előtt (Imre László, MOM Emlékalapítvány)

10:15 Indulás gyalog a Sirály utcai megállóig (350 m), majd a 110-es vagy 112-es autóbusszal (pl. Sirály utca 10:28 - Március 15. tér 10:36), gyalog: a mai Piarista Gimnáziumig (230 m)

11:00-11:15 v. Piarista köz 1. Kiselő-
adás Eötvös Loránd gyermekéveiről
(Koltai András, Piarista Rend Magyar
Tartomány Központi Levéltára)

11:20 Indulás gyalog az ELTE Egyetem téri
épületéhez (700 m)

11:30-11:45 v. Egyetem tér 1-3.
Kiselőadás Eötvös Loránd egyetemi
rektori és ifjúságnevelő tevékenységéről,
a BEAC-elnökök emléktáblájánál
(Kis Domokos Dániel, oszk és Székely
Mózes, BEAC)

11:45 Indulás gyalog az ELTE Egyetemi
Könyvtár és Levéltárba (350 m)

12:00-12:15 v. Ferenciek tere 6.
A pontosság bűvöletében – Eötvös
Loránd élete és munkássága – kiállítá-
sábemutató (Schlay Georgina, ELTE)

Ebédszünet

Az Eötvös-kiállítás egyéni megtekintése <https://eotvoskiallitas.elte.hu/>

13:45 indulás az Eötvös-kiállítástól gyalog
a Régi Képviselőházhoz, a mai Olasz
Kultúrintézethez (650 m)

14:00-14:15 v. Bródy Sándor u. 8.
Kiselőadás Eötvös Loránd kultuszmi-
nisteri és turisztaszervező tevékeny-
ségéről (Kis Domokos Dániel, oszk)

14:20 vezetett séta Eötvös Loránd
nyomában az ELTE D és B épületéhez
(Devescovi Balázs, ELTE), épületlátoga-
tással (250 m)

15:00-15:15 v. Múzeum krt. 4/D.
Kiselőadás a Trefort-kertben, az
Európai Fizikai Társulat Fizikatörté-
neti Emlékhely táblája előtt, Eötvös
Loránd gravitációs méréseiről
(Groma István, ELTE, ELFT)

15:20 indulás az Astoriától busszal a Már-
cius 15. térig, majd a 2-es villamossal
a Széchenyi térig, az MTA Székházhoz

16:00-16:15 v. Széchenyi tér 9.
Kiselőadás az MTA Székháza előtt,
Eötvös Loránd akadémiai elnöki mun-
kájáról (Babus Antal, MTA KIK)

16:15 Indulás a 2-es villamossal a Kossuth
térig, onnan az M2-vel a Keleti pu-ig,
onnan gyalog sírjához (1100 m). Alter-
natív útvonal: 23-as villamos (Széche-
nyi tér-Dologház utca, onnan gyalog
650 m)

17:00-17:15 VIII. Fiumei úti Sírkert
(Budapest VIII. Fiumei út 16-18.)
Kiselőadás és koszorúzás Eötvös
sírjánál (Tóth Zsolt, NÖRI)

17:20 indulás gyalog a Baross térig
(1100 m), onnan az 5-ös busszal
(Keleti pályaudvar 17:39 - Alagút utca
17:52), majd gyalog a kisztinavárosi
Havas Boldogasszony római katolikus
plébániatemplomba (250 m)

18:00-19:00 I. Krisztina tér 2.
(Havas Boldogasszony római katolikus
plébániatemplom, Krisztinaváros)
Hálaadó mise a keresztelő helyszínén;
emléktábla-avatás

Érdeklődés: info175@eotvos100.hu

EÖTVÖS 175 őszi rendezvények

2023. június

június 3–7. Bécs: Eötvös 175
az EAGE 2023 Annual-on (MGE)

2023. szeptember 4.

10:00–12:00 Eötvös József Collegium, Budapest, XII. Ménesi út 11–13. Ünnepélyes tanévnyitó és Eötvös-nap. Garai Imre: A közművelődés ügye iránt elkötelezett báró: Eötvös Loránd szerepe a középiskolai tanárképzés 19. század végi reformjaiban

2023. szeptember 20.

10:00–12:45 MTA Székház Nagyterem, Budapest, V. Széchenyi tér 9. Eötvös 175 Tudományos Emlékkülés

(az egykori Internationale Erdmessung 1906. szeptember 20–28. közötti, az MTA Székházban megrendezett nemzetközi geodéziai konferencia nyitónapjának évfordulóján)

10:00–10:02 Levezető elnöki köszöntés (Sólyom Jenő r. t.)

10:02–10:10 MTA-elnöki megnyitó (Freund Tamás r. t.)

I. rész: Az Eötvös-kísérlet és mai megisméltése (levezető elnök: Sólyom Jenő r. t.)

10:10–10:35 Ván Péter DSc (Wigner FK): Ekvivalenciaelvek és gravitációelméletek

10:35–11:00 Völgyesi Lajos lev. tag (BME): Eötvös-íngák felújítása és továbbfejlesztése, jel/zaj elemzése

11:00–11:10 Filmbejátszás az aradi Csiky Gergely Főgimnáziumban tartott köszorúzásról

11:10–11:30 Szünet – Az „Eötvös 175” tárló megtekintése a Nagyterem folyosóján

2023. szeptember 20.

II. rész: Kapillaritás, geodézia, geofizika (levezető elnök: Szarka László Csaba r. t.)

11:30–11:45 Kaptay György r. t. (ME): A kolloidkémia Eötvös-egyenletéről

11:45–12:00 Földváry Lóránt DSc (BME): Eötvös-ínga az űrben

12:00–12:15 Kiss János PhD (SZTFH): Gravitációs és mágneses mérések, adatok, feldolgozások Eötvös után, napjainkig

12:15–12:30 Porkoláb Kristóf PhD (FI): Földfizikai kutatások Eötvös és Kövesligethy nyomdokain

12:30–12:45 Timár Gábor DSc (ELTE): Felületek térképezése: Eötvös fizikai munkái a felületi feszültségtől a torziós mérlegig

12:45–13:15 Fogadás a Nagyterem folyosóján

12:30–14:30 (Bp-i idő szerint 11:30–13:30) **Csiky Gergely Főgimnázium, Arad Eötvös 175 előadói ülés 1**

12:30–12:35 Köszöntő (Alma Mater Alapítvány, Arad) és MTA-elnöki megnyitó (felvételnél)

12:30–13:15 Ormos Pál r. t. (SZBK, ELFT): Eötvös élete és munkássága

13:15–14:00 Gergely Árpád László (SZTE, ELFT), Keresztes Zoltán (SZTE, ELFT): Gravitációs hullámok

14:00–14:30 Beszélgetés

A rendezvényhez kapcsolódóan megkoszorúzzák Eötvös Loránd ottani emléktábláját.

Délután Eötvös 175 előadói ülés 2 (Alma Mater Alapítvány, Arad)

17:05-től Budapest, ELTE TTK campus (BEAC) 5vös 5 km futóverseny és jótékonyági séta

2023. szeptember 28.

**Délután Budapest XII. Gesztenyés-
kert Koszorúzás Eötvös Loránd
szobránál.** Koordináció: Pályi András
(ELGA)

**Koszorúzás után Eötvös 175 ünne-
pesség MOM Kultúrház** vagy **Hegyvidéki
Kulturális Szalon** Időpont és helyszín,
később lesz pontosítva.
(ELGA, Budapest-Hegyvidék az UNESCO
MNB védnökségével)

**Az Eötvös 100 alkalmából
megjelent kötetek:**

Dobszay Tamás, Estók János, Gyáni Gá-
bor, Patkós András, eds. (2019):
Eötvös Loránd emlékalbum.
Kossuth Kiadó, Budapest.

ISBN 978963 099929 4 (angolul is)

Kilényi Éva, ed. (2019): **Az Eötvös
kísérlet történelmi keretben.**
Unicus Műhely, Budapest.

ISBN 978615 508470 6 (angolul is)

Kis Domokos Dániel ed. (2020): **„Ahol
virág, madár megértének” (Báró
Eötvös Loránd versei és fordításai)**
Unicus Műhely, Budapest.

ISBN: 978615 508475 1

Eötvös 175 partnerek

Alma Mater Alapítvány, Arad
Budapesti Egyetemi Atlétikai Club (BEAC)
Budapest Hegyvidék Önkormányzat
Celldömölk város önkormányzata
Csiky Gergely Főgimnázium, Arad
Eötvös Loránd Fizikai Társulat (ELFT)
Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány (ELGA)
Eötvös Loránd Kutatási Hálózat (ELKH)
Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE)
ELTE Eötvös József Collegium
Földfizikai és Úrtudományi
Kutatóintézet (FI)
Földtudományi Civil Szervezetek
Közössége (FÖCIK)
Honismereti Szövetség
IUGG Magyar Nemzeti Bizottság
Magyar Földmérési, Térképészeti
és Távérzékelési Társaság (MFTTT)
Magyarhoni Földtani Társulat (MFT)
Magyar Geofizikusok Egyesülete (MGE)
Magyar Műszaki és Közlekedési
Múzeum (MMKM)
Magyar Természettudományi
Társulat (MTT)
Magyar Tudományos Akadémia (MTA)
Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ (MTA KIK)
Magyar Turista Egyesület (MTE)
Miskolci Egyetem (ME)
MOM Emlékalapítvány
Nemzeti Örökség Intézete (NÖRI)
Országos Pedagógiai Könyvtár
és Múzeum
Szabályozott Tevékenységek
Felügyeleti Hatósága
Számítástechnikai és Automatizálási
Kutatóintézet (SZTAKI)
Tomory Lajos Múzeum
UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság
Wigner Fizikai Kutatóközpont (Wigner FK)

portrégrafika: UTISZ

EÖTVÖS

1848 **175** 2023

Báró Eötvös Loránd

Buda, 1848. július 27. – Budapest, 1919. április 8.

alkotásaival máig ható kutató fizikus,

geofizikus, a felsőoktatás megújítója,

államférfi és ifjúságnevelő

születésének 175. évfordulója

alkalmából tervezett,

egyre bővülő eseménysor

